

31. gr.

67

30. apríl

Þegar lokið er skuldbindingum hvers þeirra veðdeildarflokka, er stofn- aðir verða samkvæmt lögum veðdeildar Búnaðarbankans, rennur varasjóður til næsta flokks og svo koll af kolli. Þegar lokið er skuldbindingum síðasta flokksins, rennur varasjóðurinn til þess eða þeirra veðdeildarflokka eða veðlánastofnana, sem settar verða til þess að halda áfram veðlánastarfseminni, eftir að lokið er síðasta flokki samkvæmt lögnum. Ef slíkum nýjum flokkum eða veðlánastofnunum verða fengin aðgreind starfsvið, skiptist varasjóður í milli þeirra, svo að hvert starfsvið njóti rétttrar ítölu, þeirrar er varasjóðinum hefir þaðan aflazt.

Fyrirmæli þessi eru hérmeð sett samkvæmt lögum um Búnaðarbanka Íslands nr. 31, 14. júní 1929, til þess að öðlast þegar gildi, og birtast til eftirbreytni öllum, sem hlut eiga að máli.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið, 30. apríl 1930.

Tryggvi Þórhallsson.

Vigfús Einarsson.

FYRIRMÆLI

68

30. apríl

um

bústofnslánadeild Búnaðarbanka Íslands og fyrsta flokk bankavaxtabréfa hennar.

Samkvæmt lögum 14. júní 1929, um Búnaðarbanka Íslands, eru um bústofnslánadeild bankans sett þau ákvæði, er hér fara á eftir.

1. gr.

Það er hlutverk bústofnslánadeildar að veita bændum og öðrum þeim, er kvikfjárrækt stunda, þar með bústofnslánafélögum, er sett kunna að verða upp samkvæmt sérstökum lögum, lán til þess að auka bústofn sinn eða koma upp bústofni; veita má og sömu lánþegum lán til kaupa á verkfærum til jarðyrkju og heyvinnu.

2. gr.

Bústofnslánadeildin hefir á boðstólum skuldabréf, sem hljóða á handhafa (bankavaxtabréf), en nafnskrá má í bókum hennar, og verða þau kölluð fyrsti flokkur bankavaxtabréfa hennar. Öll fjárhæð þeirra má ekki fara fram úr sexfaldri fjárhæð tryggingarfjár þess og stofnsjóðs, sem rikissjóður leggur deildinni. Fjárhæð bankavaxtabréfanna skal talin í gjaldgengum peningum, og skulu bréfin samin eftir fyrirmynd, sem stjórn bankans tekur til. Atvinnumálaráðherra og stjórn bankans rita undir þau. Í bankavaxtabréfunum skal vera útdráttur úr fyrirmælum þessum, að minnsta kosti á íslenzku og, ef þörf þykir, á einhverju öðru tungumáli. Fjárhæðir bréfanna skulu vera 5000, 1000, 500 og 100 kr., og skal hver deild þeirra hafa sérstakt bókstafseinkenni, en hvert bréf tölusett. Telja má fjárhæðir bankavaxtabréfanna einnig í útlendri mynt samhliða íslenzku krónumyntinni. Ásamt bankavaxtabréfunum skal afhenda stofn (talons) með vaxtamiðum til 15 ára.

Aldrei má selja meira af bankavaxtabréfum en nemur fjárhæð þeirri, sem bústofnslánaflokkurinn á í veðskuldabréfum.

Ef meira er gefið út um stundarsakir af bankavaxtabréfum en nemur þeirri fjárhæð, sem deildin á í veðskuldabréfum, er bera jafnháa vöxtu sem vaxtabréfin, skal geyma andvirði mismunarins í Landsbanka Íslands, unz því verður varið til útlána samkvæmt tilgangi bústofnslánadeildar.

3. gr.

Auk veðskuldabréfa þeirra, sem bústofnslánadeildarflokkurinn fær frá lántaköndum, og fé það, sem hann kann að eiga í Landsbanka Íslands samkv. niðurlagi 2. gr., skal trygging fyrir honum vera:

- a) Varasjóður bústofnslánadeildar.
- b) Sameiginleg ábyrgð lántakanda flokksins, er nemi allt að 10% (sbr. 9. gr.).
- c) Tryggingarfé og stofnsjóður bústofnslánadeildar.
- d) Ábyrgð rikissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð, sem að ofan er greint.

4. gr.

Leggja skal í varasjóð tekjuafgang þann, sem kann að verða samkvæmt árlegum reikningsskilum bústofnslánaflokksins. En tryggingarfé bústofnslánadeildar er 700000 kr. í skuldabréfum viðlagasjóðs. Stofnsjóður deildarinnar er 300000 kr., sem rikissjóður leggur til með 50000 kr. tillagi á ári í 6 ár.

5. gr.

Af bankavaxtabréfunum skal á ári hverju greiða í vöxtu 6%, er greiðist tvisvar á ári, 2. janúar og 1. júlí, að helmingi í hvort skipti, gegn afhendingu vaxtamiðans. Vaxtamiðar, sem fallnir eru í gjalddaga, skulu innlestir í bankanum sjálfum (og í þeim bönkum erlendis, sem bankastjórnin ákveður og aug-

lýsir með þriggja mánaða fyrirvara í Lögbirtingablaðinu og í öðrum samsvarandi blöðum erlendis, þar sem ætla má, að bréfin séu í umferð). Sömuleiðis skulu vaxtamiðarnir gjaldgengir til lúkningar sköttum og öðrum gjöldum ríkissjóðs, og skulu gjaldheimtumenn ríkissjóðs innleysa þá, ef þeir hafa fé fyrir hendi, sem greiðast á í ríkissjóð. 68
30. apríl

6. gr.

Fé bústofnslánadeildar má lána:

- a) Gegn veði í kúm lánþega.
- b) Gegn veði í öðru búfé, ef eigandi fjárens setur auk þess hreppsábyrgð sem viðbótartrygging eða aðra trygging, sem bankastjórn tekur gilda.

Nú tekur deildin veð í búfé, sem tryggja má gegn sjúkdóma- og slyshættu í vátryggingarsjóðum sveitarfélaga eða á annan hátt, og skal þá jafnan krefjast slíkrar tryggingar.

Þrátt fyrir ákvæði 4. gr. laga um veð, 4. nóv. 1887, er lántakanda heimilt að veðsetja bústofnslánadeild einu nafni tiltekna flokka búfjár síns, er hann á eða eignast kann, og gengur veð deildarinnar fyrir öllum síðari veðsetningum búfjár eða einstakra gripa innan sama flokks. Sama gildir um veðsetning fódurbirgða, sem veðsali kann að eiga á hverjum tíma handa veðsettu búfé.

Eigi gildir 8. gr. sömu laga um veðsetning búfjár og fódurbirgða til bústofnslánadeildar, og eigi tapar deildin heldur veði sínu, þótt veðbréf sé ekki þinglesið af nýju á fyrsta manntalsþingi eftir flutning veðsala í aðra þingha, nema bankastjórn hafi í tæka tíð verið kunnugt um flutninginn.

7. gr.

Lánsfjárhæð má ekki fara fram úr helmingi verðs hins veðsetta búfjár eftir verðlagsskrá. Aldrei má lána fé deildarinnar gegn búfjárveði, nema tryggt sé með 1. veðrétti í búfénu.

8. gr.

Eigi verða í veð teknir eldri gripir en hér segir: Kýr 12 vetra, naut 6 vetra, ær og sauðir 6 vetra, hrútar 4 vetra, hestar 15 vetra, stóðhestar 6 vetra, geitfé 6 vetra, gyltur 5 vetra.

Um virðing búfjár skal gilda verðlagsskrá hvers héraðs, svo langt sem þær ná, ella gildir gangverð innan héraðs, eftir vottorði hreppstjóra.

Jafnskjótt sem búfjártrygging er komin á í hreppi, skal lánþega skylt að tryggja þar hið veðsetta búfé sitt.

Lánþegi skal árlega, meðan lánið stendur, sýna vottorð hreppstjóra fyrir því, að veðið hafi ekki rýrnað svo í verði, að bústofnslánaflokkinum geti verið nokkur hættu búin; hér til telst skilríki fyrir því, að í stað búfjár þess, er fargað kann að hafa verið eftir leyfi, eða farizt hefir af veiki eða slysum, eða úr hefir gengið vegna aldurs, hafi veðið verið aukið að gripum, svo að fullnægja sé í.

68

30. apríl

9. gr.

Auk ábyrgða eiginna skulda, ábyrgjast lántakendur sameiginlega skuldbindingar bústofnslánaflokks þessa, þó eigi frammar en 10% af því, sem lán þeirra voru á síðasta gjalddaga, áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar, en til hennar má taka, hvenær sem tryggingar þær, er getur í a-lið 3. gr., nægja eigi til að standast áfallið tap. Áður en gripið er til stofnsjóðs veðdeildar, skal þá jafna niður á alla lántakendur bústofnslánaflokksins aukagjaldi til varasjóðs, svo sem þörf er á, til þess að bæta skaðann. Niðurfjöfnun á aukagjaldi þessu skal vera í hlutfalli við fjárhæð lánanna. Eftir ákvörðun stjórnar bankans má skipta greiðslu þessari niður á fleiri en eitt ár.

Ef þörf er á að gripa til ábyrgðarinnar til að fullnægja skuldbindingum bústofnslánaflokksins, skal endurgreiða það án vaxta, þegar hagur flokksins leyfir það.

Ef eigi hrökkva til tryggingar þær, er getur í 3. gr. a—b, skal greiða tapið úr stofnsjóði. Ef stofnsjóður á þann hátt lækkar um 15%, má bústofnslánadeildin eigi halda áfram að láta af hendi bankavaxtabréf né veita lán, nema alþingi ákveði af nýju, að hún skuli halda áfram störfum og með hvaða skilyrðum.

10. gr.

Minnsta lán, sem bústofnslánaflokkurinn veitir, skal vera 300 kr., og jafnan skulu lán standa á hundraði króna. Hæsta lán, sem deildin veitir, er 4000 kr. Lánstiminn má eigi vera lengri en 10 ár. Þegar sérstaklega stendur á, er bankastjórn heimilt að láta lánin standa afborgunarlaus tvö fyrstu árin, en vextir skulu jafnan luktir árlega.

11. gr.

Lán þau, sem bústofnslánaflokkurinn veitir, má hann greiða í bankavaxtabréfum sínum, eftir ákvæðisverði þeirra, eða í peningum með þeirri fjárhæð, sem deildin getur fengið fyrir bréfin, að frádregnum sölukostnaði, og jafnan hefir bústofnslánaflokkurinn rétt til þess að greiða lánin í peningum með þeirri fjárhæð, sem hann getur fengið fyrir bankavaxtabréfin eða á von á að fá fyrir þau, að frádregnum öllum beinum kostnaði. Semja má um sölu bankavaxtabréfa flokksins fyrir fram í einu lagi eða fleiri, enda samþykki atvinnuáráðherra söluverðið.

12. gr.

Til þess að menn geti fengið lán úr bústofnslánadeild, verða þeir að senda þessi skilríki með hverri lánbeiðni:

- a) Vottorð hreppstjóra um það, að lánbeiðandi eigi búfé það, sem boðið er að veði, og að það sé ekki veðsett öðrum.
- b) Vottorð hreppsfundar um það, að lánbeiðandi hafi ekki lent í fódurþröng síðustu 5 ár eða þann tíma, sem hann hefir búið, ef skemmri er.
- c) Vottorð forðagæzlumanns eða eftirlitsmanns um ástand búfjárins og aldur og fódurbirgðir eigandans.

- d) Skýrsla hreppstjórans samkvæmt framtalsbókum hreppsins um búpenings- 68
eign lánbeiðanda síðustu 5 ár eða þann tíma, sem hann hefir búið, ef 30. apríl
skemmri er.

Þau skilríki, sem greind eru í 1. og 3. lið, skal lánbeiðandi senda banka-
stjórn árlega, meðan lánið stendur. Ef lán hefir verið fengið til verkfæraakaupa,
skal lántakandi senda bankastjórn árlega innan 12 mánaða vottorð hreppstjóra
um, að verkfærin hafi verið keypt og séu í eigu lántakanda.

Ef um hreppsábyrgð er að ræða, skulu þessi skilríki fylgja ábyrgðaryfir-
lýsingu:

- 1) Samþykki sýslunefndar.
- 2) Fjárhagsreikningur hreppsins.
- 3) Vottorð yfirvalds, að þeir menn skipi hreppsnefnd, sem ábyrgðina takast á
hendur.
- 4) Staðfest útskrift úr fundarbók hreppsnefndar, um að ábyrgðin hafi verið
löglega samþykkt.

13. gr.

Hver lántakandi skal greiða 1% af lánsfénu í varasjóð flokksins. Ef um
semst við stjórn bankans, er þó lántakanda heimilt að greiða þetta lántökugjald
í tvennu lagi. Ef lánið er endurgreitt að öllu leyti, áður en lántökugjaldið er að
fullu greitt, ber að greiða eftirstöðvar lántökugjaldsins, um leið og lánið er end-
urgreitt.

Ef eigendaskipti verða að veðinu, er bústofnslánadeild heimilt að krefjast
endurgreiðslu lánsins að öllu eða nokkuru leyti.

Ef markverðar breytingar verða á veði, svo að það rýrni við það í verði,
en skuldunautur vanrækir að birta bankastjórninni þetta þegar í stað, má
krefjast allt að 1% aukagjalds af veðskuldinni, er rennur í varasjóð.

14. gr.

Ef einhver, sem keypt hefir veð, vill taka að sér skuld við bústofnslána-
flokkinn, skal hann þegar í stað leita samþykkis bankastjórnar um það. Ef hún
samþykkir, að hinn nýi eigandi taki lánið að sér, skal hann innan 6 mánaða frá
kaupdegi sanna eignarrétt sinn fyrir bankastjórn og taka lánið að sér.

15. gr.

Lánum þeim, sem bústofnslánadeildin veitir, má hún eigi segja upp,
meðan lánþegi gegnir að öllu skyldum þeim, sem hann hefir undirgengizt.

En þá er bankastjórn heimilt að telja eftirstöðvar láns fallnar í gjald-
daga undir eins, án uppsagnar, ef eigi er fullnægt einhverju atriði lánskilmál-
anna, t. d.:

- a) Ef ákvæðisgjöld eru eigi greidd í réttan gjalddaga.
- b) Ef veðið gengur svo úr sér, að það er ekki lengur svo tryggilegt sem vera
skal.

- 68 c) Ef á veðið falla eftirstöðvar af sköttum eða gjöldum, er ganga fyrir kröfu
30. apríl bústofnslánadeildar, eða nýr kaupandi vanrækir að taka að sér lán.

Nú kemur það í ljós, að lántakandi hefir notað fengið lán til annars en aukningar á bústofni sínum eða hann hefir fargað aftur af bústofninum, og er lánið þá þegar afturkræft. Auk þess skal lántakandi sæta sektum, frá 20—200 kr., nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum. Sama gildir um lán, sem fengin eru til verkfærakaupa.

Nú flytur skuldunautur bústofnslánadeildar búferlum, og skal hann þá þegar tilkynna það bankastjórninni. Ef skuldunautur, sem fengið hefir bústofnslán gegn hreppsábyrgð, flytur úr þeim hreppi, án þess að hafa fengið ábyrgð hreppnefndar framlengda, skal lánið þegar fallið í gjalddaga, enda hafi hann ekki sett aðra trygging í hennar stað, er bankastjórn tekur gilda.

16. gr.

Skuldunautar bústofnslánaflokksins skulu 1. nóvember ár hvert greiða vöxtu, afborganir og tillög til kostnaðar við bústofnslánadeild og til varasjóðs hennar í einu lagi með jafnri fjárhæð á hverjum gjalddaga. Sérhver lán, sem veitt er á öðrum tíma árs en nefndum gjalddaga, skal talið veitt á næstundanförnum gjalddaga, en á næsta gjalddaga á eftir skulu vextir og gjald til deildarkostnaðar og varasjóðs þó aðeins takast frá 1. degi þess mánaðar, sem lánið er tekið í, til næsta gjalddaga (1. nóvember). Tillag til deildarkostnaðar og varasjóðs er $\frac{3}{4}\%$ á ári af lánsfjárhæðinni, eins og hún er fyrir hvern gjalddaga. En vextir eru 6 af hundraði á ári af höfuðstól þeim, sem í láni er á hverjum tíma.

17. gr.

Á hinum ákveðna gjalddaga má hver lántakandi, án undanfarinnar uppsagnar, greiða aukaafborganir, sem þó standi á hundraði króna, eða endurgreiða lánið að öllu leyti. Greiðslur þessar má hann lúka með bankavaxtabréfum bústofnslánaflokksins eftir ákvæðisverði þeirra. Lögmætar skal telja greiðslur þessar, ef þær eru komnar til deildarinnar fyrir 15. desember. Á öðrum tímum árs má greiða upp lán að fullu, ef bankastjórnin samþykkir, þó því aðeins, að það sé deildinni að skaðlausu.

18. gr.

Sérhver skuldunautur, sem eigi hefir innan 15. desember greitt árleg gjöld sín, er hann átti að lúka á næst undangengnum gjalddaga, skal í dráttarvöxtu af nefndum gjöldum greiða 1 % fyrir hvern mánuð frá gjalddaga til greiðsludags, og skal sá mánuður, sem komið er fram í, talinn sem heill.

19. gr.

Afborgunum þeim og endurgreiðslum, sem luktar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa bankavaxtabréf þau, er bústofnslánaflokkurinn hefir af hendi látið, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefir

umsjón með og fram fer í viðurvist tveggja manna; kveður atvinnumálaráðherr- 68
ann annan til þess, hinn bankastjórnin. Þegar hlutkesti hefir farið fram, skal 30. apríl
auglýsa með 6 mánaða fyrirvara tölurnar á bankavaxtabréfum þeim, er upp
hafa komið til innlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði greidd. Bústofns-
lánadeildin má og á þann hátt og með þeim fyrirvara, er áður segir, innleysa
bankavaxtabréf flokksins framar en hér segir.

20. gr.

Handhafar eða eigendur bankavaxtabréfa þeirra, er innleysa skal, geta
gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum þeim, er þeim fylgja, fengið greiddan
höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og er eigi skylt að greiða neina vöxtu af
höfuðstólnum upp frá því. Greiðslan fer fram á þeim stöðum, sem nefndir eru
í 5. gr.

21. gr.

Höfuðstóll og vaxtafé, sem komið er í gjalddaga til útgreiðslu, rennur í
varasjóð bústofnslánaflokksins, vextir, ef eigi er vitjað innan 5 ára, höfuðstóll,
ef eigi er vitjað innan 20 ára, hvort tveggja talið frá gjalddaga.

22. gr.

Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum bústofnslánadeild-
ar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins, með 9 mánaða fyrir-
vara, í auglýsingu, er birt sé þrisvar samfleytt í Lögbirtingablaði, og í samsvar-
andi blöðum erlendis, þar er ætla má, að bréfin séu í umferð. Ef enginn gefur
sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin afhent hinum skráða eig-
anda þess nýtt bankavaxtabréf með sömu fjárhæð sem það, er glataðist, án þess
að nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir
búið kröfu á hendur bústofnslánaflokkinum.

Um ógilding annarra glataðra bankavaxtabréfa og vaxtamiða fer eftir
almennum lögum.

23. gr.

Bankavaxtabréf þau, sem innleyst hafa verið eða notuð til að greiða eða
afborga lán, má eigi framar setja í veltu; heldur skal ónýta þau undir eins á
þann hátt, að þau með því verði ógild, og leggja þau til geymslu í fjárhirzlu
deildarinnar. Skal síðan við lok næsta reikningsárs brenna þau í viðurvist end-
urskoðanda, ásamt vaxtamiðum þeim, er innleystir hafa verið það reikningsár.

24. gr.

Fé varasjóðs og stofnsjóðs skal ávaxta í bankavaxtabréfum bústofns-
lánadeildar, svo sem við verður komið.

Fé ófullráða manna og almannastofnana og sjóða má verja til að kaupa
bankavaxtabréf bústofnslánadeildar, en þó eigi hærra verði en skráðu eða al-
mennu gangverði og aldrei hærra en ákvæðisverð þeirra er.

68

30. apríl

25. gr.

Skyldir skulu embættis- og sýslunarmenn ríkisins eða bæjar-, sýslu- eða sveitarfélaga endurgjaldslaust eða gegn hæfilegri þóknun er bústofnslánadeild greiðir, ef um nokkurt meira háttar starf er að ræða, að gefa bankastjórn skýrslur og veita aðstoð, ef hún fer fram á það, svo sem að láta í té álit sitt um verð veðs, hafa eftirlit með viðhaldi veðs, annast innheimtu árgjalda af lánum eða sölu bankavaxtabréfa eða inna af hendi önnur svipuð störf. Svo er og hreppstjóri hver skyldur til að senda bankastjóra árlega nákvæma skýrslu um búfjáreign allra eða tiltekinna búanda í hreppnum, ef bankastjórn krefst.

26. gr.

Bústofnslánaflokkinum stýrir stjórn Búnaðarbankans.

27. gr.

Endurskoðunarmenn Búnaðarbankans hafa á hendi endurskoðun bústofnslánadeildar eftir svipuðum reglum sem gilda um veðdeild bankans.

28. gr.

Sérstakan reikning skal halda um 1. flokk bankavaxtabréfanna, enda sé þeim til tryggingar sérstakur varasjóður, og skal í hann renna tekjuafgangur bústofnslánaflokksins.

29. gr.

Þegar lokið er skuldbindingum hvers þeirra bústofnslánaflokka, er stofnaðir verða samkvæmt lögum bústofnslánadeildar Búnaðarbankans, rennur varasjóður til næsta flokks og svo koll af koll. Þegar lokið er skuldbindingum síðasta flokksins, rennur varasjóðurinn til þess eða þeirra bústofnslánaflokka eða stofnana, sem settar verða til þess að halda lánstarfseminni, eftir að lokið er síðasta flokki samkvæmt lögnum. Ef slíkum nýjum flokkum eða lánsstofnunum verða fengin aðgreind starfsvið, skiptist varasjóður í milli þeirra, svo að hvert starfsvið njóti réttar ítölu, þeirrar er varasjóðinum hefir þaðan aflázt.

Fyrirmæli þessi eru hér með sett samkvæmt lögum um Búnaðarbanka Íslands nr. 31, 14. júní 1929, til þess að öðlast þegar gildi, og birtast til eftirbreytni öllum, sem hlut eiga að máli.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið, 30. apríl 1930.

Tryggvi Þórhallsson.

Vígfús Einarsson.